

Sairaanhoitajien koulutussäätiö 1990–2014 – Toiminnan murroksesta uuteen aikakauteen

ANNE LUKANA

sh, TtM, TtT-opiskelija

Turun yliopisto
Hoitotieteen laitos

TIIVISTELMÄ

Hoitotyön ja sairaanhoitajakoulutuksen kehittäjänä tunnetun Sairaanhoitajien koulutussäätiön toiminnassa tapahtui merkittäviä muutoksia 1990-luvun alussa. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Sairaanhoitajien koulutussäätiön toimintaa vuosina 1990–2014. Tutkimusaineistona käytettiin Toimihenkilöarkistossa säilytettävää säätiön järjestettyä ja järjestämätöntä arkistoaineistoa. Aineisto analysoitiin laadullisella sisälönanalysilla.

Vuonna 1944 perustetun Sairaanhoitajien koulutussäätiön toiminta keskittyi terveysalan kustannus- ja julkaisutoimintaan 1990-luvun alkuun asti. Tuolloin vuosikymmeniä jatkunut kustannusyhteistyö WSOY:n kanssa päättyi ja säätiö uudisti toimintaansa. Säätiön nykyisenä tarkoituksena on tukea ja edistää hoitotyön koulutusta ja ammatillista toimintaa pääasiallisesti jakamalla vuotuisia apurahoja hoitotieteellisiin tutkimuksiin ja hoitotyön käytännön ja koulutuksen kehittämishankkeisiin sekä järjestämällä asiantuntijaseminaareja. Säätiö rahoittaa toimintansa sijoitustoiminnan tuotoilla. Säätiön tulevaisuuden haasteena on ennakoida riittävän ajoissa toimintaympäristön muutokset onnistuakseen toteuttamaan säätiön tarkoitusta ja sulauttamaan toimintansa ajan vaatimuksiin.

Avainsanat: hoitotyön historia, hoitotiede, sairaanhoitajat, sairaanhoitajakoulutus, sisällön analyysi

ABSTRACT

Finnish Foundation of Nursing Education 1990–2014 – from transition in activities to a new era

Anne Lukana, RN, MNSc, PhD candidate

The activities of the Finnish Foundation of Nursing Education, known from its role in developing nursing work and education, have undergone significant changes in the beginning of the 1990s. The purpose of this study was to describe the activities of the Finnish Foundation of Nursing Education during this time of transition, from 1990 to 2014. The study data consisted of the Foundation's archival material, both organised and unorganised, kept in the People's Archives. The data were analysed using qualitative content analysis.

Founded in 1944, the Finnish Foundation of Nursing Education focused its activities on publishing in the field of health care up until the early 1990s. At that time, the decades-long collaboration with the publishing house WSOY came an end, and the Foundation reformed its activities. The current aim of the Foundation is to support and promote nursing education and professional activities, mainly in the form of annual grants for nursing science research and projects for the development of nursing education and work in practice, as well as by organising expert seminars. The Foundation funds its activities by investment income. In the future, the Foundation faces the challenge of anticipating changes in its operational environment in time so as to succeed in carrying out the aims of the Foundations and adapting its practices to the demands of the times.

Keywords: history of nursing, nursing science, nurses, nursing education, content analysis

Mitä tutkimusaiheesta jo tiedetään?

- Sairaanhoidajien koulutussäätiö perustettiin vuonna 1944. Säätiö toimi terveysalan kustantajana ja julkaisijana aina 1990-luvun alkuun asti.
- Säätiön toiminta tunnetaan ensimmäisen viidenkymmenen vuoden ajalta hyvin aiemmin julkaistun laajan historiallisen katsauksen ansiosta.
- Säätiön toiminnassa tapahtui merkittäviä muutoksia 1990-luvun alussa terveysalan koulutus- ja oppikirjamarkkinamuutosten myötä.

Mitä uutta tietoa artikkeli tuo?

- Sairaanhoidajien koulutussäätiön toiminta muuttui merkittävästi 1990-luvun alussa, kun kirjakustannus- ja julkaisu-toiminta päättyivät WSOY:n kanssa.
- Säätiö muotoili toimintansa uudet suuntaviivat 1990-luvun lopussa. Tuolloin luotiin säätiön nykyisen toiminnan strateginen perusta.
- Säätiö toimii nykyisin maamme keskeisenä hoitotieteellisen tutkimuksen tukijana ja sairaanhoidajakoulutuksen edistäjänä. Apurahatoiminta ja vaikuttamistyö ovat säätiön nykyisen toiminnan keskiössä.

Mikä merkitys tutkimuksella on hoitotyölle, hoitotyön koulutukselle ja johtamiselle?

- Säätiön ja säätiöaktiivien tekemä mittava työ hoitotieteellisen tutkimuksen ja sairaanhoidajakoulutuksen edistäjänä ja kehittäjänä tulevat näkyväksi.
- Tutkimus lisää ymmärrystä hoitotieteellisen tutkimuksen ja sairaanhoidajakoulutuksen parissa toimivan keskeisen säätiövaikuttajan toiminnasta viimeksi kuluneina vuosikymmeninä.
- Tutkimus tarjoaa uutta tietoa hoitotieteellisen tutkimuksen ja sairaanhoidajakoulutuksen vaiheista säätiön toiminnan heijastaessa alan ja yhteiskunnan kehityksen keskeisiä linjoja.
- Tutkimus auttaa edistämään ja kehittämään säätiön tulevaa toimintaa.

Johdanto

Sairaanhoidajien koulutussäätiö perustettiin joulukuussa 1944. Säätiön ensimmäisenä puheenjohtajana toimi Venny Snellman vuoteen 1953 asti. Säätiön tarkoituksena oli jatkaa sairaanhoidajajärjestöjen oppikirjakomitean tekemää työtä. Toiminta oli seuraavat vuosikymmenet vahvasti sidoksissa sairaanhoidajakoulutuksen oppikirjatuotantoon, jonka koettiin olevan luontainen osa sairaanhoidajien omaa ammatillista toimintaa. Sairaanhoidajien koulutussäätiön täyttäessä 50 vuotta julkaistiin säätiön toimintaa kuvaava historiallinen katsaus. (Havanto ym. 1994.) Säätiön toiminnassa on tapahtunut tämän jälkeen merkittäviä muutoksia ja vuonna 2014 säätiön täyttäessä 70 vuotta julkaistiin historiikki säätiön viimeksi kuluneista toimintavuosista (Lukana 2014).

Suomalainen yhteiskunta ja terveysalan koulutus ovat myös kuluneina vuosikym-

meninä uudistuneet ja kehittyneet heijastaen vaikutuksensa Sairaanhoidajien koulutussäätiön toimintaan. 1980-luku oli yhteiskunnallisen kasvun vuosikymmen. (Roslin 2010.) Hoitotiede vakiinnutti paikkansa yliopistollisten oppiaineiden joukossa ja keskiasteen ammatillisen koulutusuudistuksen myötä myös terveysalan koulutus uudistui vuonna 1987. (Laiho 2005, Elomaa ym. 2007, Paatero ym. 2013.)

1990-luvun alun Suomea koetteli taloudellinen lama, valtion velkaantuminen ja ennätykselliset työttömyysluvut. Sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistettiin säästöjä. (Roslin 2010.) Ammattikorkeakoulut vakiinastettiin kokeilujen jälkeen ja sairaanhoidajakoulutus siirtyi opistoasteen oppilaitoksesta ammattikorkeakouluihin. (Laiho 2005, Elomaa ym. 2007, Paatero 2013.) Uudistusten myötä terveysalan oppikirjatuotannossa tapahtui merkittäviä muutoksia. Oppikirjatuotanto ja julkaisu-toiminta olivat muodos-

taneet Sairaanhoidajien koulutussäätiön toiminnan perustan aina 1990-luvun alkuun asti. Tieteellisten artikkelien merkitys koulutuksessa kasvoi alan akatemisoitumisen myötä. Esimerkiksi ensimmäinen kansallinen hoitotieteellinen tiedejulkaisu, *Hoitotiede-lehti* alkoi ilmestyä vuonna 1989. Muutosten myötä ammattikorkeakoulut saivat valita itse käyttämänsä oppikirjat. Muut kustantajat kiinnostuivat myös terveysalan julkaisuiden tuottamisesta. Aikakausi merkitsi muutosta myös Sairaanhoidajien koulutussäätiön toiminnassa. (Laiho 2005, Lukana 2014.)

2000-luvulla yhteiskunnallinen huomio on kiinnittynyt erityisesti väestön ikärakennemuutokseen, mihin on varauduttu tekemällä useita sosiaali- ja terveyspalveluita ja lainsäädäntöä koskevia uudistuksia. Terveysalan koulutus ja hoitotyö ovat kehittyneet edelleen. Täydennyskoulutusta koskevat suositukset tulivat voimaan ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vakinaistettiin. Bolognan prosessin ja yhtenäisen eurooppalaisen korkeakoulutusalueen myötä suomalaiset terveysalan korkeakoulututkinnot uudistuivat. (STM 2004, Laiho 2005, CIMO 2014.) 2010-luvulla terveydenhuoltolaki ja vanhuspalvelulaki uudistettiin. Sosiaalihuollon lainsäädäntö uudistuu vuosina 2015–2016 ja eläkeuudistus astuu voimaan vuonna 2017. Nykyinen sote eli sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus muovaa terveydenhuollon rakenteita mittavasti ja siirtää terveyspalveluiden järjestämisvastuun kunnilta ja kuntayhtymiltä uusille itsehallintoalueille. (STM 2015.)

Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Sairaanhoidajien koulutussäätiön toimintaa vuosina 1990–2014. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa koherentti kuvaus säätiön viimeksi kuluneista toimintavuosista ja lisätä ymmärrystä hoitotieteellisen tutkimuksen ja terveysalan koulutuksen parissa toimivan keskeisen säätiövaikuttajan toiminnasta.

Aineisto ja menetelmät

Aineiston keruu

Tutkimuksen lähdeaineistona käytettiin Sairaanhoidajien koulutussäätiön järjestettyä ja järjestämätöntä arkistoaineistoa, jonka säilytyksestä vastaa Toimihenkilöarkisto Helsingissä. Tutkimuksessa hyödynnettiin Sairaanhoidajien koulutussäätiön hallituksen ja työvaliokunnan esityslistoja ja pöytäkirjoja, toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia, neuvottelumuistioita, tilinpäätös- ja tasekirjoja, rahastojen arkistomateriaalia ja arkistoon talletettua kuvamateriaalia. Aineisto kerättiin kesällä 2014.

Aineiston analyysi

Arkistoaineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä, jota ohjasivat tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Laadullinen sisällönanalyysi valittiin, koska se soveltuu hyvin esimerkiksi asiakirjojen analyysiin ja ilmiöiden kuvaamiseen, josta on vähän aiempaa tutkimustietoa. (Graneheim ja Lundman 2004, Elo ja Kyngäs 2008.) Aluksi tutkimuksen tekijä taustoitti tutkimusaihetta perehtymällä säätiön aiempaan historiikkiin (Havanto ym. 1994) ja tutkittavaa aikakautta edeltäneeseen arkistoaineistoon. Tämän jälkeen tutkimukseen sisällytettävä arkistoaineisto käytiin läpi arkistossa, valokuvattiin, tulostettiin ja järjestettiin aihekokonaisuuksittain. Aineisto luettiin useaan kertaan tehden samalla tutkimuksen tarkoituksen kannalta oleellisten lauseiden sekä tekstikappaleiden alleviivauksia. Tämän jälkeen tehtyjä alleviivauksia poimittiin sisällöllisesti samaa tarkoittaviin kategorioihin. Tutkimus eteni näin lumipallotekniikkaa käyttäen, jossa ensimmäisenä aineistosta poimitun asian ympärille pyöritetään muusta tutkimusaineistosta lisää massaa, kunnes koko aineisto on läpikäyty (Eskola 2010). Muodostettava synteesi rakentui näin keräämällä tutkittavan ilmiön kannalta oleellisia asioita kronologisesti eteneväksi kokonaisuudeksi. Vähitellen aineistosta jäsentyi kokonaiskuva, josta muodostui kolme pääkategoriaa: Säätiön nykyisen toiminnan juuret,

säätiön toimintaa toteuttavat ihmiset ja säätiön toiminta.

Sairaanhoitajien koulutussäätiön nykyisen toiminnan juuret

Terveysalan oppikirjatuotanto säätiön toiminnan kivijalkana

Sairaanhoitajien koulutussäätiön toiminta oli perustamisesta lähtien vahvasti sidoksissa terveysalan oppikirjatuotantoon ja julkaisutoimintaan säätiön tehdessä yhteistyötä kirjakustantaja WSOY:n kanssa. 1990-luvun alkuun asti toimijapari tuotti lähes kaikki maassamme tarvittavat terveysalan koulutuksen oppikirjat ja -materiaalit. 1990-luvun alussa muut kustannusalan toimijat kiinnostuivat vähitellen terveysalan oppikirjatuotannosta ja kustannustoiminta supistui kilpailutilanteen kiristyessä.

Vuosikymmeniä jatkunutta yhteistyötä WSOY:n kanssa arvioitiin säätiössä uudelleen. 1990-luvun alussa WSOY esitti toistuvasti kustannusyhteistyön kannattamattomuuteen liittyviä väitteitä. Väitteille ei kuitenkaan saatu konkreettisia todisteita. Monivaiheisten yhteistyöneuvotteluiden jälkeen säätiö päätti myydä yhteistyötuotantonsa WSOY:lle ja jakaa kustannusoikeudet uudelleen. Tämä päätti vuosikymmeniä jatkuneen yhteistyön keväällä 1993. Säätiö kartoitti myös muita yhteistyökumppaniehdokkaita ja parhaiten neuvottelut etenivät Kustannus Oy Duodecimin kanssa. Samanaikaisesti yhteiskunnassa tapahtui myös muutoksia. Sairaanhoitajakoulutus siirtyi vaihteittain ammattikorkeakouluihin ja oppilaitokset saivat mahdollisuuden valita itse käyttämänsä oppikirjat. Tämä heikensi entisestään säätiön kirjakustannusmarkkinoita. Lopulta yhteistyöneuvottelut raukesivat myös Kustannus Oy Duodecimin kanssa.

Säätiö jatkoi työtä erilaisten projektimuotoisten kirjahankkeiden parissa. Samanaikaisesti säätiö kartoitti kustannustoiminnan yhtiöittämissä mahdollisuuksia terveysalan ammattijärjestöjen, kuten Suomen sairaanhoitajaliiton kanssa. Kustannuslaskelmien ja taloudellisten riskien kartoittamisen jälkeen

säätiön hallitus päätti vetäytyä kustannusosakeyhtiön perustamisesta vuonna 1996. Päätös syntyi äänestyksen jälkeen. Samana vuonna säätiö päätti vetäytyä kaikesta kustannus- ja kirjamyyntitoiminnastaan. Säätiön ei ollut silloisilla resursseilla mahdollista jatkaa itsenäisenä kustantajana entisessä laajuudessaan, joten säätiöllä oli edessään toiminnan uudistaminen.

Säätiö uudistaa toimintaansa

Sairaanhoitajien koulutussäätiön lopetettua kustannus- ja kirjamyyntitoimintansa vuonna 1996, ryhtyi säätiö kartoittamaan uusia toimintamahdollisuuksia ja luomaan uutta toimintastrategiaansa. 1990-luvun lopun toimintastrategia on säätiön nykyisen toiminnan perusta. Säätiön nykyisenä tarkoituksena on tukea ja edistää hoitotyön koulutusta ja ammatillista toimintaa kartuttamalla säätiön varoja ja käyttämällä niitä säätiön tarkoituksiin, lähinnä jakamalla apurahoja hoitotieteelliseen tutkimukseen ja hoitotyön käytännön ja koulutuksen kehittämishankkeisiin (Kuvio 1).

Sairaanhoitajien koulutussäätiön toimintaa toteuttavat ihmiset

Hallitus

Sairaanhoitajien koulutussäätiön päättävänä elimenä toimii hallitus. Hallituksen toimikausi on kaksi vuotta. Hallitus koostuu nykyisin keskimäärin kolme kertaa vuodessa. Hallituksen tehtäviin kuuluu muun muassa tilinpäätöksen allekirjoittaminen, veroilmoituksen sekä toiminta- ja taloussuunnitelmien laadinta, henkilövalinnoista päättäminen ja apurahojen jakaminen. Hallitukseen kuuluu 7–10 jäsentä. Hallitukseen on kuulunut vuosien aikana mandaattijäseniä muun muassa Suomen sairaanhoitajaliitosta ja Sjuksköterskeföreningen i Finland rf:stä. Nykyisen yhdeksänjäsenisen hallituksen puheenjohtajana toimii TtT, dosentti, sosiaalineuvos Päivi Voutilainen.

Kuvio 1. Sairaanhoitajien koulutussäätiön strategiset linjaukset 2014

Työvaliokunta

Sairaanhoitajien koulutussäätiön asioita valmisteleva toimielin on työvaliokunta. Työvaliokunta on toiminut vuodesta 1963 lähtien. Työvaliokunta valmistelee hallituksen kokoukset, valvoo säätiön talouden ja omaisuuden hoitoa ja raportoi säätiön hallitukselle kyseisistä asioista. Työvaliokuntaan kuuluvat säätiön puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi hallituksen jäsen.

Apurahatyöryhmät

Sairaanhoitajien koulutussäätiöllä on kaksi apurahojen jakamiseen keskittynyttä työryhmää. Vuonna 1995 perustettu apurahatyöryhmä koordinoi apurahojen jakamista useiden vuosien ajan. Vuonna 2001 säätiö perusti erillisen post doctoral apurahatyöryhmän, jolloin säätiö jakoi ensi kerran erillisiä apurahoja post doctoral tutkijoille. Samalla apurahojen jakamiseen liittyviä vastuualueita uudistettiin. Alkuperäinen apurahatyöryhmä sai koordinoitavakseen väitöskirjatutkimus- ja kehittämishankeapurahat ja vastaperustettu apurahatyöryhmä

nimensä mukaisesti post doctoral rahoituksen. 2000-luvun lopulta lähtien apurahatyöryhmien toiminnassa on korostunut asian tuntijajäsenten merkitys. Ryhmien toimintaa fasiltoi säätiön hallituksen jäsen täysin ulkopuolisen, kaksi tai kolmejäsenen asian tuntijaryhmän tehdessä apurahojen myöntämiseen liittyvät ehdotukset.

Hoitotiede-lehden neuvottelukunta

Sairaanhoitajien koulutussäätiössä on vuosien aikana toiminut myös muita työryhmiä, kuten Hoitotiede-lehden neuvottelukunta. Se perustettiin Hoitotiede-lehden alkaessa ilmestyä vuonna 1989. Neuvottelukuntaan kuuluivat säätiön nimeämien edustajien lisäksi jäsenet Pro Nursing r.y:stä ja Hoitotieteiden Tutkimusseura HTTS r.y:stä. Säätiön lisäksi kaksi edellä mainittua yhdistystä toimivat myös Hoitotiede-lehden kustantajina heti lehden perustamisvuodesta lähtien. Neuvottelukunnan työ kohdistui lehden pitkäjänteisen suunnitteluun, osallistuen lehden päätoimittajan, toimittajien ja toimitussihteerin valintaan. Neuvottelukunnan työ päättyi totutussa muodos-

saan vuonna 1996, jolloin säätiö vetäytyi lehden kustantamisesta kirjakustannus- ja julkaisutyön päättyessä.

Toimihenkilöt

Sairaanhoidajien koulutussäätiön toiminta perustui alkuvuosikymmeninä vahvasti vapaaehtoiseen työpanokseen. Säätiö palkkasi toimihenkilöitä kustannustoiminnan kasvaessa. Säätiön pitkäaikainen toiminnanjohtaja Päivi Huopalahti (1983–1996) pystyi yhdessä hallituksen kanssa vastaamaan yhteiskunnallisten muutosten, terveysalan koulutusuudistusten ja kustannuskilpailutilanteen kiristymisen myötä syntyneisiin haasteisiin ja säilyttämään säätiön toiminnan vakavaraisena. Toiminnan painottuminen kustannus- ja julkaisuutoimintaan merkitsi tärkeää roolia myös säätiön toimitus-sihteereille, joista pitkäaikaisia toimijoita olivat Anneli Hallikainen (1985–1991) ja Maija Tupala (1986–1996). Taloudellisen tasapainon säilyttämisestä vastasi talouspäällikkö Raija Järviö (1988–1994). Oppikirjatutuotanto mahdollisti myös muiden toimihenkilöiden, kuten myyjän, myymälänhoitajan ja toimistosihteerin palkkaamisen. Kustannusyhteistyösopimuksen raukeamisen vuoksi säätiön kaikki toimihenkilöt jouduttiin irtisanomaan 6.5.1996. Tämä muutos lisäsi hallituksen työmäärää ja vastuuta merkittävästi.

Säätiön toiminta – oppikirjatuotannosta hoitotieteellisen tutkimuksen ja sairaanhoitajakoulutuksen edistäjäksi

Asiantuntijaseminaarit nykyisen vaikuttamistyön kanavana

Sairaanhoidajakoulutuksen kehittäminen ja siihen vaikuttaminen ovat osa Sairaanhoidajien koulutussäätiön nykyistä strategiaa. Lukuosat, vuosien aikana järjestetyt koulutukset ja kurssit ovat seuranneet ajan ja yhteiskunnan kehitystä. 2000-luvulla apurahahakemusten laadun ja sisällön kehittämiseksi säätiö järjesti kolmena vuonna peräkkäin

Suomen sairaanhoitajaliiton kanssa *Raboi-tusta hoitotieteelliselle tutkimukselle – miten laadin hyvän apurahahakemuksen?* -koulutuksen. Sittemmin Hoitotieteen valtakunnallinen tutkijakoulu, nykyinen Tohtorikoulutusverkosto ja eri yliopistot ovat järjestäneet apurahahakemuksia käsittelevää koulutusta. Vuosien aikana säätiö on järjestänyt koulutuksia ja kursseja myös organisoimissa hankkeisiin liittyen. Myöhemmin esiteltävää sanasto-hanketta koskien säätiö järjesti Suomen sairaanhoitajaliiton kanssa *Miten löydän tutkittua tietoa hoitotyöhön – Hoidokki-asiastaston käyttö tutkimustiedon indeksointiin ja bakuun* -koulutuksen vuonna 2008.

Sairaanhoidajien koulutussäätiö kehitti vaikuttamistyötään edelleen 2000-luvun lopulla. Säätiö on järjestänyt korkeatasoisia asiantuntijaseminaareja vuodesta 2008 alkaen edistään osaltaan säätiön tunnettuutta sairaanhoidajakoulutuksen ja hoitotieteellisen tutkimuksen tukijana ja kehittäjänä (Taulukko 1). Vuotuiset teemat ovat seuranneet yhteiskunnan ja alan kehitystä sekä edellisten seminaarien keskustelujen johtopäätöksiä. Nämä kutsuseminaarit ovat tärkeä yhteistyö- ja verkottumismuoto muiden alan järjestöjen, ammatti- ja tiedekorkeakouluedustajien, hoitotyön johtajien ja virkamiesten, eri ministeriöiden ja poliittisten päättäjien kanssa. Käytyä keskustelua on hyödynnetty hallituksen jatkotyöskentelyssä.

Varainhoito ja sijoitustoiminta säätiön toiminnan turvaajina

Sairaanhoidajien koulutussäätiön toinen merkittävä strateginen painopistealue liittyy varainhoitoon. 1990-luvun alun muutokset yhteiskunnassa ja sairaanhoidajakoulutuksessa sekä kustannuskilpailutilanteen kiristyminen supistivat säätiön taloutta. Kustannusoikeuksien uudelleenjakamisesta saadut varat säätiö sijoitti muun muassa asunto-osakkeisiin ja arvopapereihin 1990-luvun alkupuolella. Säätiö joutui arvioimaan kuitenkin uudelleen tulevaisuuden tulonlähteensä, kun kustannus- ja kirjamyyntitoiminnasta saadut tulot loppuivat.

Taulukko 1. Sairaanhoidtajien koulutussäätiön järjestämät asiantuntijaseminaarit vuosina 2008–2014

Vuosi	Asiantuntijaseminaarin aihe
2008	Sairaanhoidajan ammatin ja koulutuksen tulevaisuudennäkymät
2009	Gerontologinen hoitotyö
2010	Hoitotyön johtaminen tulevaisuudessa
2011	Käsitteet ja me: Hoidokki-asianaston jatkokehittäminen
2012	Hoitotyön koulutuksen tulevaisuus
2013	Advanced practioners in nursing: education, research and position in working life
2014	Sairaanhoidtajien koulutussäätiön 70-vuotisjuhlaseminaari

Uudelleenarvioinnin myötä säätiön talouden perustaksi muodostuivat sijoitustoiminnasta saatavat tuotot. Vuosien aikana varainhoitoon ja sijoitustuottojen kehitysnäkyymiin ovat vaikuttaneet niin kansallinen kuin globaali talouskehitysikin. Säätiö on seurannut huolellisesti varainhoidosta vastaavien tahojen raportointia ja yleistä suhdannekehitystä pitääkseen säätiön talouden turvattuna ja vakavaraisena. Säätiö on analysoinut ja kilpailuttanut varainhoitopalveluita säännöllisesti. Erittäin tarkka ja huolellinen varainhoito onkin pitänyt säätiön toimintakykyisenä kustannus- ja julkaisutoiminnan loputtua. Vuonna 2013 säätiön omaisuus oli 3 692 480 euroa.

Apurabatoiminta korkealaatuisten tutkimusten ja bankkeiden tukijana

Sairaanhoidtajien koulutussäätiö on jakanut perustamisestaan lähtien apurahoja. Apurahoja on jaettu kirjoittamiseen, opintomatkoihin, jatko-opintoihin ja eritasoisiin tutkimustöihin. 1980-luvulla hoitotieteen vakiinnutettua asemansa Suomessa saattoi säätiö suunnata apurahoja yhä korkeatasoisempiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Vuodesta 1996 säätiö on jakanut apurahoja yksinomaan vähintään väitöskirjatasoisiin, hoitotieteellisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin sekä eriyttänyt vuodesta 2001 erityiset apurahat post doctoral tutkijoille.

Apurahahakemukset ovat kehittyneet vuosien aikana. 1990-luvulla havaitut puutteet apurahahakemuksissa vauhdittivat apurahojen haku- ja myöntökriteereiden kehi-

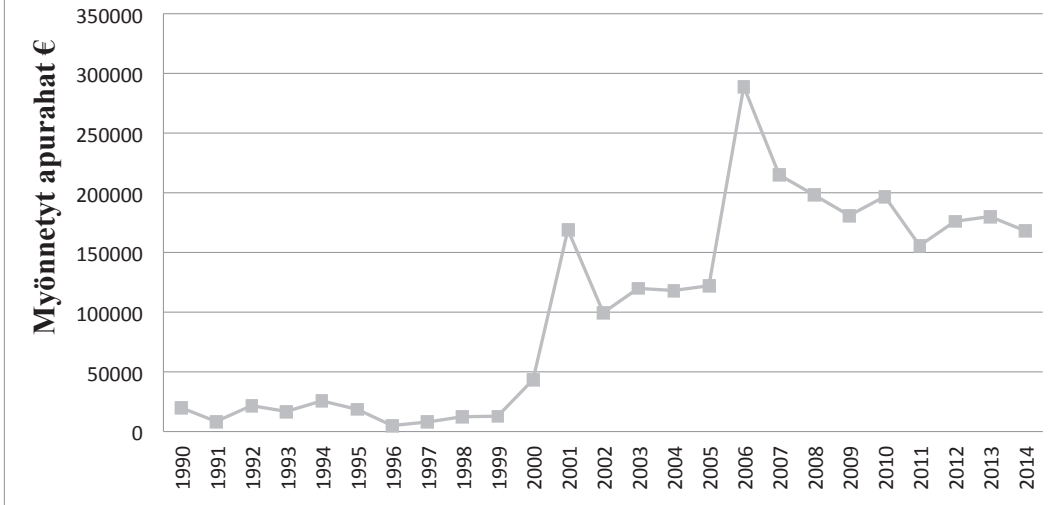
tystyötä säätiössä. Työ jatkuu yhä vuosittain. Nykyisin apurahahakemusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkimussuunnitelman tieteelliseen tasoon, etenemiseen, merkitykseen, toteuttamiskelpoisuuteen, yhteiskunnalliseen relevanssiin sekä kansalliseen että kansainväliseen verkottumiseen. Vuodesta 2010 säätiö on käyttänyt yksinomaan sähköistä apurahahakemusjärjestelmää.

Säätiö päättää itsenäisesti apurahojen kohdentamisesta. 1990-luvulla käytössä olleista vuotuisista apurahateemoista on luovuttu hakemusten määrän ja laadun heikkouksien vuoksi. Nykyisin joka kolmannen vuoden apurahat kohdentuvat hoitotyön koulutusta käsitteleviin tutkimuksiin ja kehittämishankkeisiin.

Säätiö on myöntänyt apurahoja säännöllisesti vuosina 1990–2014 (Kuvio 2 ja Taulukko 2). Jaetut apurahat ovat olleet osin suhteessa säätiön varainhoidon tuottoon. Säätiö on arvostanut erityisesti tutkimusten ja hankkeiden korkeaa laatua. Säätiö onkin useana vuonna budjetoinut toimintasuunnitelmiinsa enemmän jaettavia apurahoja kuin mitä säätiö on lopulta voinut myöntää – esimerkiksi hakemusten laadun heikkouksien vuoksi. Yksittäiset apurahat ovat vaihdelleet 168 euron (1000 markan) ja 41 000 euron välillä. Vuosittain apurahoja on jaettu 5045 euron (30 000 markan) ja 288 900 euron välillä taloustilanteesta riippuen. Apurahan on saanut yhteensä 382 eri henkilöä. Heistä 94 tutkijaa on saanut useamman kuin yhden apurahan. 11 tutkijaa tai heidän nimissään olevaa tutkimus-

Sairaanhoitajien koulutussäätiön myöntämät apurahat vuosina 1990-2014

Kuvio 2. Sairaanhoitajien koulutussäätiön myöntämät apurahat vuosina 1990–2014

ryhmää on saanut apurahan neljä kertaa tai useammin.

Sairaanhoitajien koulutussäätiö on jakanut myös vuodesta 2000 lähtien vuosittaisen 5000 euron Venny Snellman tunnustusapurahan merkittävästä ja vaikuttavasta kansallisesta työstä hoitotyön koulutuksen kehittämiseksi. Säätiön hallitus nimeää tunnustusapurahansaajan vuosittain. Vuonna 2014 tunnustusapurahan sai TtT, terveydenhuollon opettaja, kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropponen.

Sairaanhoitajien koulutussäätiön hallinnassa on lisäksi kolme erillistä rahastoa: Sophie Mannerheimin muistorahasto, Hildur Brummerin ja Christian Sibeliuksen rahasto sekä Aino Durchmanin rahasto. Erillisrahastojen talous ja hallinto ovat osa säätiön nykyistä varainhoitoa ja vuotuisessa apurahojen jaossa näiden erillisrahastojen tarkoitukset myös huomioidaan.

Hankkeet vaikuttamistyön välineenä

Sairaanhoitajien koulutussäätiö on vuosien aikana tehnyt vaikuttamistyötä tukien

ja rahoittaen lukuisia mielenkiintoisia hankkeita. Kirjakustantamisen päätyttyä säätiö osallistui *Akuuttisairaanhoidon opas-kirjahankkeeseen* yhdessä Kustannus Oy Duodecimin kanssa 1990-luvun lopulla. Säätiö rahoitti vuonna 1996 käynnistynyttä *Hoitotyön yksityisarkistot ja muistitietobanketta*. Hankkeessa kartoitettiin yksityisarkistoja ja arkistolaitoksen ulkopuolelle jääviä arkistoyksiköitä. Hankkeen myötä syntyi Hoitotyön muistot-teos (Tahvanainen ja Nirikko 2000). Säätiö rahoitti vuosina 2001–2004 Suomen sairaanhoitajaliiton koordinoimaa *Hoitotieteellisellä näytöllä tuloksiin-banketta*. Hankkeen tarkoituksena oli edistää hoitotyön suositusten laadintaa. Hanke laajeni koskemaan muun muassa kliinistä hoitotyötä. *Hoitotyön johtamiseen liittyvä selvitys-banke* toteutettiin vuosina 2003–2004. Selvitystä voitiin hyödyntää silloisen akateemisen ja sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutuksen kehittämisessä. Säätiö osallistui Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteiseen *Loubi-hankkeeseen* vuonna 2006 tarkoituksenaan kokea käyttää luotua Hoidokki-asiasanastoa ja

Taulukko 2. Sairaanhoidtajien koulutussäätiön myöntämät apurabat kohteittain vuosina 1990–2014

Vuosi	Hakijat	Tutkimukset tai kehittämishankkeet	Post doctoral tutkimukset	Kirjoittajat	Opintomatkat	Opiskelijat	Yhteensä
1990	49	21 000 mk	–	60 000 mk	29 000 mk	8 000 mk	118 000 mk
1991		4 000 mk	–	46 000 mk	–	–	50 000 mk
1992	76	41 000 mk	–	83 000 mk	5 000 mk	–	129 000 mk
1993	32	100 000 mk	–	–	–	–	100 000 mk
1994	128	60 000 mk	–	88 000 mk	4 000 mk	–	152 000 mk
1995	74	63 000 mk	–	48 000 mk	–	–	111 000 mk
1996	78	30 000 mk	–	–	–	–	30 000 mk
1997	12	48 000 mk	–	–	–	–	48 000 mk
1998	14	75 000 mk	–	–	–	–	75 000 mk
1999	17	77 500 mk	–	–	–	–	77 500 mk
2000	37	259 000 mk	–	–	–	–	259 000 mk
2001	68	618 000 mk	438 000 mk	–	–	–	1 006 000 mk
2002	57	33 600 €	66 000 €	–	–	–	99 600 €
2003	60	25 000 €	95 000 €	–	–	–	120 000 €
2004	58	23 000 €	95 000 €	–	–	–	118 000 €
2005	64	22 000 €	100 000 €	–	–	–	122 000 €
2006	52	103 000 €	185 900 €	–	–	–	288 900 €
2007	54	80 000 €	135 000 €	–	–	–	215 000 €
2008	36	68 200 €	130 000 €	–	–	–	198 200 €
2009	38	40 850 €	140 000 €	–	–	–	180 850 €
2010	36	82 000 €	115 000 €	–	–	–	197 000 €
2011	35	50 600 €	105 000 €	–	–	–	155 600 €
2012	44	76 000 €	100 000 €	–	–	–	176 000 €
2013	30	60 000 €	120 000 €	–	–	–	180 000 €
2014	51	56 330 €	112 000 €	–	–	–	168 330 €

saada informaatiota sanaston validointiin ja jatkokehittämiseen.

Sanasto-banke on säätiön nykyyhistorian merkittävin hanke. Hankkeen suunnittelu käynnistyi vuonna 1998. Hankkeen tarkoituksena oli luoda suomalainen hoitotyön asiasanasto määritelmien, jota voitaisiin käyttää monipuolisesti hoitotyön tutkimusten tiedonhakuun ja -hallintaan sekä indeksointiin eri tietokannoissa. Hoitotyön sanastotietokannalla on ollut lukuisia myönteisiä

vaikutuksia niin hoitotyön tutkimukseen, kliinisten käytäntöjen kehittämiseen kuin hoitotyön laadun ja vaikuttavuudenkin parantamiseen.

Sanasto-hanketta koordinoi nykyisen Itä-Suomen yliopiston, sosiaali- ja terveysjohtamisen laitoksen professori Kaija Saranto, asiantuntijaryhmän tukiessa työtä. Asiantuntijaryhmä valikoi 20 000 kansainvälisen MeSH-asiasanan joukosta vaihteittain, tarkoin asetetuilla kriteereillä, hoitotyön asiasa-

noja. Vähitellen sanastotyö syveni sanaston rakenteen eli asiasanojen suhteiden kuvaamiseen. Hoidokki-asiasanaston ensimmäinen versio julkaistiin vuonna 2005 ja toinen päivitetty versio kaksi vuotta myöhemmin.

Sanasto-hanketta on vuosien aikana tehty tunnetuksi lukuisissa kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa, seminaareissa ja julkaisuissa. Keskeisiä toimijoita, kuten tiedonhakijoita, informaattikkoja ja indeksoijia on myös tiedotettu ja koulutettu sanaston kehitystyöstä ja sen hyödyntämisestä. Asiasanaston ylläpito ja kehittäminen vaativat kuitenkin jatkuvaa, vuosittaista tarkistus- ja päivitystyötä sekä ylläpitovastaavan. Sairaanhoidajien koulutussäätiö rahoitti hanketta 13 vuoden ajan ja vuonna 2011 perustetun asiasanaston kannatusyhdistyksen tarkoituksena oli sanaston jatkokehittäminen ja tulevien yhteistyökumppaneiden kartoitus. Säätiön nimeämä erillinen asiantuntijaryhmä käsitteli erikseen sanastoon tehtävät termiesitykset ja teki päätökset uusien termien julkaisemisesta. Nykyisin sanaston ylläpidosta vastaa Itä-Suomen yliopisto. Vuonna 2014 Hoidokki-asiasanasto sisälsi yli 3000 termiä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Hoidokki-asiasanasto löytyy sähköisenä sovelluksena osoitteesta www.hoidokki.fi sisältäen kymmenen hoitotyön tietoperustasta käsin nimettyä teemaa.

Tiedotus- ja subdetoiminta

Sairaanhoidajien koulutussäätiö siirtyi tiedotustoiminnassaan uuteen aikakauteen vuonna 2005 uudistamalla visuaalista ilmettä, ottamalla käyttöön uuden logon ja avaamalla verkkosivut osoitteessa www.shks.fi. Verkkosivujen käytetyimmät välilehdet ovat nykyisin Hoidokki-asiasanasto ja apurahaosio. Säätiön siirryttyä sähköiseen apurahajärjestelmään vuonna 2010 lisääntyi säätiön verkkosivujen käyttö entisestään.

Sairaanhoidajien koulutussäätiön kustannus- ja julkaisutoiminta määrittivät pitkälti säätiön suhdetoimintaa ja verkostoitumista 1990-luvun alkuun asti. Sittenkin säätiö on tehnyt aktiivista yhteistyötä muun muassa alan järjestöjen ja ammattiyhdistysten kanssa. Säätiön toiminnan painottuminen apu-

rahatoimintaan on tuonut läheiseen suhdetieverkostoon Hoitotiede-, Tutkiva Hoitotyö-, Sairaanhoidaja-, Terveystieteiden ja Vård i Fokus-lehtien lukijoita, eri yliopistojen hoitotieteen laitosten/yksiköiden, ammattikorkeakoulujen terveystieteiden verkostojen, terveydenhuoltoalan hallinnon ja Hoitotieteen valtakunnallisen tutkijakoulun, nykyisen tohtorikoulutusverkoston, edustajia. Säätiön hallituksen jäsenet toimivat lisäksi aktiivisesti esimerkiksi asiantuntijajäsenenä terveystieteiden ohjausryhmissä, hankkeissa ja organisaatioissa.

Pohdinta

Tutkimusetiikka ja luotettavuus

Tutkimusetiikan ja luotettavuuden tarkastelu rinnastuvat toisiinsa historiaan suuntautuvassa tutkimuksessa (Kalela 2002, Chiovitti ja Piran 2003, Hyytiäinen ja Tähtinen 2008, Koivisto ym. 2008, TENK 2012). Tutkimuksessa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimus ei edellyttänyt erillistä tutkimuslupaa. Tutkimusaihetta ja -aineistoa käsiteltiin kunnioittavasti, eettisesti kestäväällä tavalla. Käytetty tutkimusaineisto kuvattiin avoimesti. Tutkimuksessa käytiin läpi tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen kannalta kaikki oleellinen arkistomateriaali. Yhteistyö Toimihenkilöarkiston henkilökunnan ja säätiön hallituksen kanssa auttoi tutkijaa keskittymään tutkimuksen kannalta relevanttiin arkistomateriaaliin. Aineiston analyysi tehtiin huolellisesti ja esitetyt väitteet perusteltiin. Tutkimuksen tekijällä oli mahdollisuus konsultoida entisiä ja nykyisiä säätiöaktiiveja tutkimusprosessin aikana. Keskustelut antoivat tukea tehdyille analyysille, eikä viitteitä tutkimustulosten ristiriitaisuudesta tullut esiin. Tutkimustulokset voitiin esittää avoimesti, niiden vastatessa primaariaineistoa.

Tutkimustulosten pohdinta

Tutkimus osoitti Sairaanhoidajien koulutussäätiön toiminnan muuttuneen merkittävästi 1990-luvun alun jälkeen. Murroksen

vuodet vievät kustannus- ja julkaisutoiminnasta luopumiseen. Muutoskohtaa voidaan pitää säätiön koko toimintahistorian kannalta merkittävimpänä. Hallituksen tuli rakentaa säätiölle uusi toimintastrategia, kun seitsemänkymmentä vuotta jatkunut yhteistyö WSOY:n kanssa päättyi. Jälkikäteen tarkasteltuna tämä ajanjakso oli perustavanlaatuisen tärkeä säätiön historiassa. Väärät valinnat ja mahdolliset virheratkaisut olisivat murentaneet säätiön vakavaraisen toiminnan perustan. Pitkään jatkunut historia terveysalan keskeisenä kustantajana ja julkaisijana oli luonut säätiölle erittäin selkeärajaisen tarkoituksen. Juuret kustannus- ja julkaisutyöhön olivat säätiön toiminnassa näin ollen varsin syvällä. Säätiö kartoittikin kaikki mahdolliset kustannustyön jatkamisvaihtoehdot, sillä työtä haluttiin jatkaa. Tämän ohella kaikki säätiön ulkoiset resurssit, kuten toimitilat, tukivat oppikirjatuotannon jatkamista. Säätiöaktiivit ennakoivat kuitenkin kustannustoiminnassa tapahtuvan muutostrendin, joka mahdollisti onnistuneen toiminnan uudelleensuuntaamisen. Valinta kustannustoiminnasta vetäytymisestä tehtiin hallitusten jäsenten asiantuntemuksella ja tiedolla, mutta varmasti myös vaistolla, sillä asiasta äänestettiin. Eihän tulevaisuutta koskaan voi nähdä valmiiksi kirjoitettuna.

1990-luvun lopulla säätiö muotoili onnistuneesti toimintansa uudet suuntaviivat. Päätös rahoittaa tuleva toiminta sijoitustoiminnalla oli aikalaisperspektiivistä tarkastellen rohkea valinta. Vaihtoehtona olisi ollut myös jäärapäinen kirjakustantamisen puolustaminen, tuttu ja turvallisen ratkaisuna. Aikaansa seuraava ja edistysellinen toiminta onnistuu vain innovatiiviselta ja kehitysmuonteiselta säätiöltä ja säätiöaktiiveilta. Tuottavaan varainhoitoon keskittyminen on edellyttänyt myös täysin uudenlaisten tietojen ja taitojen jatkuvaa omaksumista sekä analyttisyyttä. Esimerkiksi säätiön hallitus päätti hajauttaa sijoitustoiminnan usealle eri varainhoitajalle 2000-luvun alussa. Ratkaisu osoittaa tulevaisuuden näköalakykyä ja perehtymistä säätiön nykyiseen toimintaympäristöön. Näin säätiö pienensi taloudellisia riskejään, kun kaikki sijoitustoiminta ei kohdentunut yhden va-

rainhoitajan vastuulle taloudellisesti epävakaina aikoina.

Säätiön onnistuneen toiminnan ovat mahdollistaneet säätiöaktiivit sekä aiemmat toimihenkilöt. Säätiön perustamisesta lähtien laajalti vapaaehtoistyönä terveysalan kirjakustantamista tehneet säätiövaikuttajat omaksuivat vahvan kutsumuksen edistää oman alansa työtä ja koulutusta. Tämä osana terveysalan ammatteihin liitettävä eettinen velvoite on säilynyt, ja Sairaanhoitajien koulutussäätiö rohkaisee omalla esimerkillään kaikkia terveysalan toimijoita tekemään yhdessä työtä alan kehittämiseksi. Säätiössä tehtäväkentän tunteminen, monialaisen tietoperustan yhdistäminen ja sitoutunut, pitkäjänteinen työ ovat mahdollistaneet toiminnan kehittymisen haastavinakin aikoina. Sairaanhoitajien koulutussäätiö on työskennellyt kehitysmuonteisesti, tulevaisuutta ennakoiden.

Apurahatoiminta on yksi näkyvin osa säätiön nykyistä toimintaa. Säätiö toimii aktiivisena hoitotieteen tutkimuksen tukijana ja hoitotyön kehittäjänä. Säätiö on kehittänyt apurahatoimintaansa yhteiskunnassa tapahtuneita ja terveysalan koulutuksen muutoksia seuraten. Kirjojen ja opintomateriaalien sijaan säätiö kohdisti rahoitusta eri tasoihin tutkimuksiin yliopistokoulutuksen yleistettyä. Hoitotieteessä valmistuneiden tohtoreiden kasvava määrä edesauttoi rahoituksen suuntaamista tieteellisesti yhä korkeatasoisempiin tutkimustöihin 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa. Nykyinen painotus post doctoral rahoitukseen on osoitus siitä, miten säätiö edistää hoitotieteessä tehtävää korkeatasoista tutkimusta suuntaamalla apurahoja nivelvaiheeseen, jossa tohtoriksi valmistuneet jatkavat uraansa tutkimustyön parissa.

Apurahatoiminta on avannut Sairaanhoitajien koulutussäätiölle mahdollisuuden seurata ja ohjata hoitotieteellisen tutkimuksen kehitystä sekä vaikuttaa siihen, miten ja millaisia tutkimuksia kulloinkin arvotetaan ja mihin hoitotieteen tutkimukset kohdentuvat. Sairaanhoitajien koulutussäätiö ei tosin ole poikkeavassa asemassa, sillä keskustelu säätiöiden mahdollisuudesta ohjata tutkimusten suuntaamista liittyy laajempaan

yhteiskunnalliseen vaikuttamiskeskusteluun. Säätiöiden yhteiskunnallinen merkitys on huomattavan suuri, sillä esimerkiksi säätiöiden neuvottelukuntaan kuuluvat jäsen-säätiöt tukivat tiedettä, taidetta ja kulttuuria 415 miljoonalla eurolla vuonna 2014 (SRNK 2015). Sairaanhoidajien koulutussäätiön osuutta voidaan pitää yhteiskunnallisesti merkittävänä, sillä viimeisen viidentoista vuoden aikana säätiö on tukenut tutkijoita ja tutkimusryhmiä vuosittain 100 000–290 000 eurolla. Tämänlaiset yksityiset säätiöt mahdollistavat yksittäisten tutkimushankkeiden toteutumisen, mutta aavaavat samalla säätiöille merkittävän yhteiskunnallisen vaikuttamismahdollisuuden esimerkiksi tieteen saralla.

Sairaanhoidajien koulutussäätiön menestyminen tulevaisuudessa edellyttää menneen ja nykyisen tilanteen perusteella tehtävää vahvaa ennakoitua. Yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten seuraaminen ja tulevaisuuden näköalakyky edesauttavat säätiötä tukemaan tutkimuskohteita, joita voidaan laajasti hyödyntää terveysalan koulutuksessa, johtamisessa ja kliinisessä työssä. Esimerkiksi väestön ikärakenteen tiedetään muuttuvan, joka vaikuttaa käytännön hoitotyön ja hoitotieteellisen tiedon tulevaisuuteen. Gerontologia ei ole vain erillinen osa hoitotyötä, sillä ikääntyvän yhteiskunnan tarpeisiin vastaaminen edellyttää laajempaa gerontologista tietoa ja osaamista kaikilla hoitotyön osa-alueilla. Terveysalan digitalisointi mahdollistaa uudenlaisen tekniikan ja sovellusten käyttöönoton osana hoitotyö-

tä. Palveluiden käyttäjän tulisi kuitenkin pysyä keskiössä ja järjestelmien käyttöön-otto, riskit ja haavoittuvuus edellyttävät monialaista tutkimusta ja arviointia. Globalisaatio ja esimerkiksi ajankohtainen maahanmuuttokysymys tuo palveluiden piiriin eri kulttuureja ja uusia tarpeita, joihin vastaaminen edellyttää uudenlaista tietoa. (STM 2010.)

Nämä tulevaisuuden näköalat on ehdottoman tärkeää omaksua osaksi tehtävää säätiötyötä. Toisaalta kuin muistutuksena Sairaanhoidajien koulutussäätiön viimeksi kuluneiden vuosikymmenten koonnasta, tulevaisuuden näköalojen visiointi tarvitsee usein myös historian peilikseen (Holme 2015). Historia muokkaa ihmisten käsityksiä ja ajattelua, ja nykyisyyden ymmärtäminen ja tulevaisuuden visiointi edellyttävät historian tuntemista. Onhan historia ihmiskunnan muisti, joka mahdollistaa menneiden kokemusten hyödyntämisen myös tulevaisuuden suunnittelussa.

Kiitokset

Sairaanhoidajien koulutussäätiön hallitus ja säätiöaktiivit. Erityiskiitos säätiön nykyiselle puheenjohtajalle Päivi Voutilaiselle.

VASTUUALUEET

Tutkimuksen suunnittelu, aineistonkeruu, aineiston analyysi, käsikirjoituksen kirjoittaminen ja kommentointi: AL.

LÄHTEET

Arkistolähteet

Toimihenkilöarkisto. Sairaanhoidajien koulutussäätiön arkisto. Järjestetty aineisto vuosilta 1990–2002:

- Ca 17–29 Hallituksen pöytäkirjat 1989–2002
- Cb 5–Cb 12 Työvaliokunnan pöytäkirjat 1990–2002
- Cc 7–9 Julkaisutoimikunnan pöytäkirjat 1989–1994
- Cda 2 Hoitotiede-lehden neuvottelukunnan pöytäkirjat liitteineen 1988–1996
- Cdb 3 Apurahatyöryhmä 1995–1998
- Da 2–3 Toimintakertomukset 1968–1986
- Db 1 Toimintasuunnitelmat 1965–1996

- Gb 10–Gb 19 Tilinpäätös- ja tasekirjat 1990–1998
  - Ha 1–2 Säädekirja 1944, säännöt ja ohjeet
  - Hbc 2 SHKS/Duodecim (Akuutissairaanhoidon opas)
  - Hha 1 Sophie Mannerheimin muistorahasto
  - Hhc 1 Sibelius-Brummer rahasto
  - Hhd 1 Aino Durchman rahasto
  - Uaa 111–138 Säätiön kirjatuoanto 1990–1996
  - Uac 6 Hoitotiede-lehti 1989–1996
  - Uca 1–8 Valokuvia säätiön toiminnasta
- Toimihenkilöarkisto. Sairaanhoidajien koulutussäätiön arkisto. Järjestämätön aineisto vuosilta 2003–2014.

Muut lähteet

- Chiovitti R.F. & Piran N. (2003) Rigour and grounded theory research. *Journal of Advanced Nursing* **44**(4), 427–435.
- CIMO. (2014) *Miten Bolognan prosessi etenee Suomessa?* www.cimo.fi/nakokulmia/kansainvalinen_yhteistyobolognan_prosessi/suomessa 5.1.2015.
- Elo S. & Kyngäs H. (2008) The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* **62**(1), 107–115.
- Elomaa V., Isosaari U. & Pekkarinen N. (2007) *Koulutuspolkua pitkin ammattiin: Suomen koulutusjärjestelmän historiallinen tarkastelu esimerkkialoina terveydenhuolto ja tekniikka*. Opettajakoulutuksen kehittämishanke. Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampere.
- Eskola J. (2010) Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa: Aaltola J. & Valli R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. 3. uudistettu ja täydennetty painos. PS-kustannus, Jyväskylä, 179–203.
- Finlex. (2015) *Ajantasainen lainsäädäntö*. <http://www.finlex.fi/fi/> (3.3.2015)
- Graneheim U.H. & Lundman B. (2004) Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today* **24**, 105–112.
- Havanto A.M., Siivola U. & Tallberg M. (1994) *Sairaanhoidtajien koulutussäätiö 1944–1994 historiallinen katsaus*. Sairaanhoidtajien koulutussäätiö, Helsinki.
- Holme A. (2015) Why history matter to nursing. *Nurse Education Today*. <http://www.sciencedirect.com.ezproxy.utu.fi:2048/science/article/pii/S0260691715000787#> (24.3.2015)
- Hyytiäinen N. & Tähtinen J. (2008) *Historian tutkimus ja lähteet*. <http://www.enorssi.fi/enorssi-verkosto/virmo/virmo-1/kashisnet/kasvatuksen-historian-tutkimus/kasvatuksen-historian-tutkimus-ja-lahdekysymys> (2.1.2015)
- Kalela J. (2002) *Historiantutkimus ja historia*. Gaudeamus, Helsinki.
- Koivisto H., Artukka T., Grönholm P., Holmberg E.J., Mickelsson M., Myllyntaus T., Mölsä M. & Seppälä S. (2008) *Turun yliopiston historian laitoksen eettinen ohjeisto*. Turun yliopisto, Turku.
- Laiho A. (2005) *”Sisar tieteen saloissa” – sairaanhoidtajien akatemisoimisprojekti Pohjoismaissa 1900-luvulla*. Annales Universitatis Turkuensis C 232. Turun yliopisto, Turku.
- Lukana A. (2014) *Sairaanhoidtajien koulutussäätiö 1990–2014. Toiminnan murroksesta uuteen aika-kauteen*. www.shks.fi (4.12.2014)
- Paatero S., Veräjänkorva O., Vävilä S., Laitinen I., Heinenon M. & Lind K. (2013) *Sairaanhoidtajia Suomen Turusta. Sairaanhoidtajakurssi 73 mukana terveydenhuollon kehittämässä*. Puheenvuoroja 71. Turun ammattikorkeakoulu, Turku.
- Roslin B. (2010) *Ennustuksesta jälkiviisauteen*. Sitran raportteja 86. Edita Prima Oy, Helsinki.
- SRNK. (2015) *SRNS – Säätiöiden ja rabastojen neuvottelukunta*. <http://www.saatiopalvelu.fi/srnk.html> (7.12.2015)
- STM. (2015) *Sote- ja aluehallintouudistus*. <http://alueuudistus.fi/etusivu> 7.12.2015.
- STM. (2010) *Sosiaali- ja terveysministeriön tulevaisuus-katsaus 2010. Tuleva ja hyvinvoiva Suomi 2020*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2010:23. STM, Helsinki.
- STM. (2004) *Terveydenhuollon täydennyskoulutus-situs*. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:3. STM, Helsinki.
- Tahvanainen H. & Nirkko J. (2000) *Hoitotyön muistot*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki
- TENK. (2012) *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Helsinki.

Anne Lukana, sb, TtM, TtT-opiskelija, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos, 20014 Turun yliopisto, anne.lukana@utu.fi